Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, B. No: 2022/35150 (22.09.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/35150)

Karar Tarihi: 22/9/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, asgari aidat ödeme süresi şartı sağlandığı hâlde emeklilik yardımı ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Okul öncesi öğretmeni olarak 16/9/1996 tarihinde göreve başlayan başvurucu, mevzuat gereği zorunlu olarak İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığına (İLKSAN/Sandık) üye olmuştur. Başvurucunun 9/7/2010 tarihinde branş değiştirmesi nedeniyle İLKSAN üyeliği sona ermiş, bununla birlikte 2011 yılı Mayıs ayına kadar İLKSAN üyeliğinden dolayı başvurucunun maaşından aidat kesintisi yapılmıştır. Sehven yapılan kesintiler başvurucuya iade edilmiştir.

3. Başvurucu, kesilen aidatların emekli olduğunda alacağı maddi yardım karşılığı olarak hesaplanmak suretiyle ödenmesini talep etmiştir. İLKSAN Genel Müdürlüğü en az 120 ay ödeme yapıp emekli olanlara ödeme yapılabileceğinden henüz emekli olamayan başvurucuya emeklilik yardımı yapılmasının mümkün olmadığını açıklamıştır. Başvurucu, işlemin iptali ve emekli yardımının yasal faiziyle birlikte ödenmesi talebiyle dava açmıştır.

4. Ankara 7. İdare Mahkemesince 17/11/2020 tarihinde dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde ilgili mevzuat uyarınca emekli yardımı alınabilmesi için Sandık üyesi iken emekliye ayrılmış ve en az on yıl Sandığa üye aidatı ödemiş olma şartlarının bulunduğu kaydedilmiştir. Buna göre başvurucunun Sandık üyesi iken emekliye ayrılmış olma şartını taşımadığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

5. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi 3/3/2022 tarihinde kararı hukuka uygun bulduğunu belirterek istinaf başvurusunu kesin olmak üzere reddetmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 10/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, yargılama sürecinde ileri sürdüğü iddiaların dikkate alınmadığını ve benzer koşullara sahip başka bir davanın kabul edildiğini belirtmiştir. Başvurucu, bu gerekçelerle adil yargılanma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve Millî Eğitim Bakanlığından temin edilen belgeler ile somut olayın koşullarının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı çıkarak başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

9. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa Mahkemesi, eldeki başvuruya benzer iddiaları (emsal başvuru) ([2. B.], B. No: 2019/18482, 2/2/2022) kararında incelemiştir. Anılan karara konu olayda öğretmenlik mesleğinden çıkarılan başvurucunun İLKSAN'a ödediği aidatların emekli olmuş gibi ödenmesi talebi 120 ay aidat ödemiş olmakla birlikte emekli olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi, öncelikle aidat karşılığı olan taleplerin parasal niteliğini işaret ederek başvurunun Anayasa'nın 35. maddesi kapsamına girdiğini ve müdahalenin üçüncü kurala göre incelenmesi gerektiğini kaydetmiştir ((emsal başvuru), § 37).

12. (Emsal başvuru) kararında ölçülülük ilkesi kapsamında yapılan incelemede öncelikle yargı mercilerince emeklilik yardımı alma hakkının doğması ve ödenmesinin talep edilebilme şartlarının ayrı olup olmadığı ile emekli yardımı hakkının doğabilmesi için on yıl Sandığa aidat ödenmiş olmasının yeterli olup olmadığına yönelik bir değerlendirme yapılmadığı tespitine yer verilmiştir. Ayrıca emekli yardımı yapılabilmesinin emekli olma şartına bağlanmasının Sandık sisteminin korunması ve devamlılığının sağlanması amacı yönünden elverişlilik ve gereklilik ölçütlerini sağlayıp sağlamadığının açıklanmadığı ve kamu görevinden çıkarıldığı için Sandık üyeliği sona eren başvurucunun durumu hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı belirtilmiştir ((emsal başvuru), §§ 48, 49).

13. Anayasa Mahkemesi, Danıştay Onbirinci Dairesinin 13/6/2017 tarihli ve E.2017/937, K.2017/4897 sayılı kararında emekli olmama hâlinin emeklilik yardımı ödenmesine engel olarak görülmediğine ilişkin kararına işaret etmiştir. Bu bağlamda da emeklilikten önce ilkokul öğretmenliği görevinin sona ermesi sebebiyle sandık üyeliğinden ayrılan kişiler yönünden emeklilik yardımından yararlanabilmek için emekli olma şartının gerekli olup olmadığıyla ilgili olarak yargı mercileri arasında görüş ayrılığı bulunduğunu kaydetmiştir ((emsal başvuru), § 50). Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, mahkeme kararlarının mülkiyet hakkına ilişkin davanın sonucuna etkili olabilecek mahiyetteki iddia ve itirazlara cevap verecek nitelikte yeterli bir gerekçe içermediğinden mülkiyet hakkının korunmasına dair usule ilişkin güvencelerin yerine getirilmediğine ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir ((emsal başvuru), §§ 52, 53).

14. Somut olayda da İLKSAN üyeliğinden branş değişikliği nedeniyle ayrılan başvurucunun 120 aydan fazla aidat ödemesine rağmen emekli olma şartını taşımadığı gerekçesiyle emeklilik yardımı talebinin reddedildiği görülmektedir. Buna göre yukarıda anılan kararda açıklanan ilke ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

15. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılmasını talep etmiştir. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; (emsal başvuru) [GK],

B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 7. İdare Mahkemesine (E.2018/2755, K.2020/1852) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.